

Jožef Paganel:

KERUBINI

PRVO POGlavJE

Popaj, mlad fant, in Skorzeny, starejši človek, zelo visok, sta se vzpenjala po polžastih stopnicah v mrak prvega nadstropja; v pritličju je bilo nekaj rumene svetlobe, na obraza je žalostno padal vonj kislega zelja. Nekdo je moral krasti žarnice, drugega odgovora ni bilo.

»Ti, ali imaš denar?« je vprašal Skorzeny.

»Ja, nekaj imam. Kaj, ali ti nimaš?« Bila sta v zavoju, Skorzeny, ki je hodil na notranji strani, je previdno položil desno stopalo k levemu in obmiroval. »Ne, ne da nimam,« je zašepetal. »Imam. Daj mi ogenj.« Obrnil se je in naslonil zadnjico na stopnice, poiskal položaj, v katerem ga robovi niso žgali. Popaj je nekaj počel v temi, stoje, Skorzeny je slišal stok in kakor mmmmm, uprasnilo je. V svetlobi je kak meter proč stal Popaj v novih hlačah, v roki vžigalica, ki se je bližala.

Obraz je izginil.

»Ne da nimam, ampak tako je, veš, kako je.« Potegnila sta prve dime, cigareta je utripala kot hobotničino oko, »denar potrebujem za vino, za sode, moram po novo vino...« Glas je rekel pripravljenost: »Lahko ti jaz posodim!« Uboga para — kje pa — ravno ti. To je res zanimivo, kako ne skočijo iz kože. Bivši bogataši, ki se jim zdi, da lahko kar mimogrede komu dajo denar, tako rekoč spustijo z dvema prstoma na tla. »Prav živčen sem,« je pridrsal bliže nepremičnim nogam, »živčen sem. Zaradi Zadnikarja. Lahko si misliš, kako se počutim, ko on vedno plačuje za mesec dni vnaprej, jaz pa stojim tam kot kakšen idiot...« Te noge so bile nekoč v belih lakastih čevljičkih, zdaj so stale nepremično, ena je komaj vidno premaknila prste, da je Skorzenyja zamikalo; uščipnil bi. »Živčen sem... zastran tega Zadnikarja.«

»Jaz na tvojem mestu sploh ne bi plačal, jasno je,« je rekel nepremični Popaj, »da ne bodo metali hrane proč. Zdaj je že prepozno, vse je narejeno.«

»Da,« razjezil se je, »kaj pa misliš, da mi bodo vzeli krožnik izpred nosa, saj so dobri ljudje, cepec. Ne gre za to, saj tudi nočejo izgubiti odjemalca, sami so revni, samo poglej Pekovo, sploh ne hodi ven, ker nima poštenih čevljev! Nerodno mi je prav zaradi tega, ker dobro vem, da potrebujejo denarja.« Vedel je, da to ne gre skupaj z njegovo jezo nad Zadnikarjem, zakaj bi se sicer jezil nanj. Pekovi sploh niso pomembni, pomembno je, da senzal plačuje pred njim, vedno pred njim, Skorzeny pa stoji kot kakšen idiot. Uboga revna para.

»Ta Zadnikar je res čuden.« Popaj se je premaknil, »greva.«

»Čuden, čuden, samo to znate govoriti, obirate človeka, ki ga sploh ne poznate. Pekova bo kmalu že po cestah vpila, da ne hodi v službo, da pa ima kljub temu denar, tako je hvaležna človeku, ki ji pomaga preživljati

družino! Tvoj oče ni nič boljši, sploh, vsi skupaj ste enaki. Zadnikarja poznam še iz predvojne borze, bil je senzal, zdaj je pač v pokoju, zaradi bolezni, to je vse.«

Spodaj so se odprla vrata, zaslišalo se je štokrljanje in posmrkovanje, to je bil senzal, ki je imel pohabljenega nogo.

»Pšššš!« Skorzeny je potegnil Popaja k sebi, hotel mu je preprečiti, da bi poklical senzala ali kako drugače izdal njuno prisotnost; porodil se mu je zanesljiv načrt. Zadnikarja je treba nekako prepričati, da danes ni potrebno plačati; tu bi zadostovalo nekaj dobro postavljenih besed, recimo: jutri pa plačujemo, kaj? jutri bo pa že imel denar. Potisnil je Popaja navzdol, k štokrljanju, ki se je neizogibno približevalo.

Na postajališču v prvem nadstropju so se srečali. Skorzeny, ki so se mu oči že navadile teme, je lahko razbral senzalovo gmoto, majhno, krhko senco, kako tipa s palico človek s ptičjim obrazom.

»Kdo pa je tam?« je zasoplo posmrknil senzal, glas se mu je na sredi pretrgal, palica mu je zaplesala kot magnetna igla.

»Midva sva, midva sva,« je rekel Skorzeny pomirjevalno, »gor greva, saj greste tudi vi?«

Senzal je molčal; nenadoma je dvignil roke pred obraz in odskočil k steni. Skorzeny je dobro opazil senzalovo početje, Popaj očitno ni gledal tja, ali pa ni videl v tem nič nenavadnega, rekel je: »Gremo gor, menda je kislo zelje.«

»Ali ni tu nobene luči?« Senzal se je stisnil v nek kot, Skorzenyju se je zdelo, da jo bo zdaj zdaj pobrisal; tega ni mogel dovoliti, postavil se je predenj in rekel: »Gor gremo! Tu ni nobene luči, nekdo je odvil svetilko.« Kako ga je mogel tako polomiti, le kaj mu je bilo! Ali ni hotel ravno tega, da senzal danes ne bi plačal, torej bi bilo edino pametno, če bi ga pustil, da pobegne — kaj pa, če je hotel pobegniti k Pekovim... To je bila bedasto, neverjetno, kaj vse človeku pride na misel, saj to je že noro, toliko, da ni začel gledati, ali mu senzal more švigniti med nogama.

»A prej sta šla gor?« Senzal je naskrivaj tipal za stikalom, dlan se je skušala narediti majhno kot ščurek — tap tap tap je lazila po vlažnem zidu, ko je obrnil stikalo, je ugasnila luč še v pritličju. »Poslušajte, jaz bi šel gor,« je rekel Skorzeny, trudil se je, da bi ga senzal začel razumevati, videti je, da ima senzal še kakšno drugo bolezen, prav neprijetno je takole stati z njim v temi. Na komolcu je začutil roko, upal je, da je Popajeva. »Senzal, kje pa ste?« Tišina. Od nekod je vleklo, verjetno je senzal pustil vhodna vrata odprta. Skorzeny je skušal ugotoviti, kje pravzaprav stoji, nekje za hrbtom so strme stopnice... Popaj, ki ga drži za roko, je prej stal ob zidu, ampak takrat je bilo med njima za nekaj korakov razdalje, to se pravi, da se je moral približati, čudno, da ga ni slišal, mogoče je pritekel po prstih.

Z desnico je grabil po zraku, v trenutku se je zgostil v nekaj kosmatega, pod prsti je čutil nekako (gubo) trzanje, »Aaaa, aa-aa, a-a, joj!« skočil je nazaj, zaletel se je v Popaja, tisto se je pa skobacalo navzgor...

Gomazenje je jasno drselo skozi tišino, se oddaljevalo, Skorzeny je začutil olajšanje. Obenem si nikakor ni mogel misliti, kaj bo zdaj počel, z globoko sopečim Popajem sta stala na presledku v prvem nadstropju, on brez vsake misli, čeprav je v resnici mislil, Popaj pa vrag ve kaj. Na, zdaj je počepnil.

Odprla so se vrata, vse stvari so se naglo vrnile v svetlobo; hodnik in pol stopnišča, na katerem so se v senzalovem telesu odpirala usta, tam med vrati je stal Pirih: gumijasti škornji, razkuštrani lasje: »Ali se greste skrivalnice?« je rekel posmehljivo in stopil korak čez prag, »vseskozi sem mislil, da ropotajo Pekovi otroci, zdaj pa najdem prave krivce.« Začel je žugati, žugal je — z razširjenimi nosnicami — s stopnišča se je kotalil smeh,

Skorzeny ni odgovoril na hišnikov migajoči kazalec, obrnil je stikalo, da je pri varovalkah v pritličju tlesknilo. »To je res izredno,« senzalova glava se je pozibavala na vrhu vrata, ko se je spuščal, »človek se temu lahko samo smeje.« »Vi ljudje se sploh preveč smejite,« je rekel Pirih in se ritenski priklanjal. Senzal je stal pri njih.

»Gremo gor,« je rekel Skorzeny, »ohladilo se bo.« Zdelo se mu je, da zardeva, pogledal je senzalove oči, ki so prijazno mežikale vanj, kot da sedijo na zadnjih nogah; ne, menda ni zardel, a tudi večerna luč je rumeno oblila vsako barvo. Vzpeli so se skozi stopnišče, senzal in onadva kot izletniki, Skorzeny pa je dvignil roko nad glavo, ker je vedel, da se mora varovati, podstrešni strop se je spuščal z vsakim korakom.

Prihod v Pekovo stanovanje je bil poln stolov in otrok, s stene se je zazibala pokrajina — neka slika, brbotavi lonci na štedilniku, ajdovi žganci so poskakovali v smehu dveh ljudi, ki sta stala nad mizo. Na prtu je utripala zamaščena roka, Peko je bil slabe volje, mrščil se je in govoril: »Slabe volje sem, danes mi gre vse narobe. Dajmo, dajmo!« — žena je prišla z drugih vrat: »Ja, jaz ne morem vsega sama.« Senzal se je vsedel zraven Peka, začela sta se pogovarjati, Skorzeny je slišal:

Če bi šla? kje pa! Tonček, daj mi lonček, haha, gospa Pekova, mmm, v tem zelju je nekaj tistega, kar bi jaz imenoval mana. Mama, čigava mama. To so odlični žganci, gospa Pekova, kaj ste dali noter. Skorzeny, vi pa ne vihajite nosu — se boste zadeli v strop, haha. Hahahaha. Ho.

»Kaj vi mislite o naši zunanji trgovini?« je vprašal Peko senzala. Ta je nosil vilico k ustom, žganci res niso bili slabi, niti premastni, niti presuhi, ocvirkov je bilo ravno prav.

Senzal je pokazal z roko.

»Ja, že,« je rekel Peko, »ampak vi bi mi kot strokovnjak lahko povedali, zanima me namreč, zakaj je upadel naš izvoz...« Prežet se je sklonil nad mizo in sprožil pest v prste. »Dejansko naš izvoz upada. Kaj mislite, da je to zaradi uvoznih surovin — da so se cene izdelkov že tako dvignile?« »Kaj jaz vem,« je odvrnil senzal in si privlekel kopico pod usta, »kaj me briga.« Skorzeny je pazil, da se ne bi ulovil v Pekove oči, čutil je njegovo zadrego zaradi senzalovega umika od pogovora. Če bi se spogledala, bi Peko nadaljeval — saj zdaj ni mogel odnehati — in končalo bi se tako, da bi se spomnil, kateri dan je danes. Potem bi se moral Skorzeny opravičevati, pred vsemi, še pred neznanima bradačema, ki sta nevsiljivo žvečila na divančku pod oknom. Brade so se jima komaj vidno premikale.

»Po mojem bo to spet povzročilo, da bo gospodarstvo obstalo, ker ne bo vlaganja.« Skorzeny je potapljal oči z vilicami, skozi mišjo gmoto, valjal zelje ekoli nje, »kajneda, Pirih?« je zaslišal. Pirih se je začel kregati s Pekom, Skorzeny ga ni dobro poslušal, zanimalo ga je, kdo sta tista bradača — Pekova je zelo skrbela za njiju, vsak čas je prihajala zraven in ju spraševala, ali imata še kakšno željo, onadva sta odgovarjala z razvlečenim naglasom. Verjetno Štajerca, je ugibal. »No, saj bomo videli,« je rekel Peko, »danes bo o tem govor na radiu, je napovedano.« Bradača sta vstala z divančka, odložila krožnik in šla naravnost k senzalu, ki mu je Peko ravno prižigal cigareto. Eden mu je položil dlan na ramo: »Stric, midva greva, vi kar ostanite, bova že sama našla na ulico.« »Ne, ne, fanta, to pa ne.« Senzal je vstal in jima ostro zabičal, da počakata minuto, dve, potem gre z njima na postajo. »Moja stričnika,« je dejal ponosno in potrepljal enega po ramenu, »danes sta prišla v Ljubljano, da se vpišeta v tečaj za učenje tujih jezikov, gospa Pekova tule pa je bila tako dobra...« Pekova je prišla iz sobe: »Prosim?« senzal je dvignil prst in posmrknil: »Isn't that so?« »Ah, kaj boste govorili, taka malenkost,« mu je ugovarjala; bradača sta se medlo nasmihala in spet sedla.

Senzal je postal družinsko razpoložen, šaljivo se je pogovarjal s stričnikoma, kar je bilo neprijetno: oba sta bila že prekoračila trideseto. »Ali še igraš nogomet, Lojze?« »Ne, stric.«

»Torej ste že pri nogometu?« Peko je pridrsal iz sobe s steklenico v rokah, natočili so, zdaj ni nihče več jedel. Pekova je pobrala posodo, šla je k umivalniku in tam napol obrnjena ropotala s krožniki pod curkom, otroci, ki so bili prej bolj neopazni — kot da ležejo iz vseh kotičkov, zbrali so se okrog tujcev in nalahno vreščali. Pogovor se je začel vrteti okrog nogometa, vendar stričnika nista sodelovala, bila sta tiho in s ktički oči sledila otrokom, ki so prihajali mimo — menda sta se bala, da ju bodo ugriznili, če jih razdražita. Bili so nemirni otroci. Skorzeny je nameraval stopiti do njiju, bilo je že nevljudno, da med večerjo ni spregovoril, pa sta vstala in rekla, da res morata iti, vlak da jima odpelje čez petnajst minut. »Ja, za vraga, vidva sta tudi dobra, kaj pa ne povesta,« je vzklikal senzal, »to se pa že mudi, bi morala prej povedati. Hitro, hitro.« Medtem ko jima je Peko nadeval plašče, je senzal vzel iz denarnice dva bankovca za sto murnov. »Ker sta pridna.« Z gibom, ki je zaustavljal vsak odpor, ju je potisnil zardelima in zahvaljujočima se stričnikoma v žepe. »Zdaj pa le hitro, fanta, jaz ne morem zaradi noge,« vzdignil je hlačnico, »noga. Pozdravita mater.« Ne da bi vedel zakaj, je Skorzeny z drugimi vred spremil bradača na stopnišče, od koder jima je klical Pirihi. Ko se je vračal, se je že streznil: kaj hudiča tekam naokrog.

Senzal je še vedno stal ob mizi, z odprto denarnico in novim bankovcem v roki, Skorzenyja je spreletelo: že naslednji trenutek se je zgodilo, senzal je odšepal k Peku in mu izročil zelen bankovec, Peko mu je vrnil rumenega z besedami: pa sva si bot. Nobenega smisla ni imelo stati in čakati, da pride Peko k njemu, boljše je, če gre sam tja. »Jaz bom jutri plačal, tovariš Peko, danes še nimam denarja, saj veste, kako je, novembra imam slab promet, vsi hranijo za novoletne nakupe.« Peko se mu je od strani posmejal, Skorzeny je videl nekaj brk in del očesa. Bilo je, kot da bo šlo vse mimo, brez večjih vznemirjenj, Peko se je že ukvarjal s Popajem. A nenadoma se je obrnil in pomilovalno rekel: »Veste kaj, Skorzeny, jaz že razumem zadrego. A ne imejte me za norca.« Skorzeny je zardel, Peko si misli, da je nalašč rekel novembra. »Oprostite, zmotil sem se, a ne nalašč. Še na misel mi ni prišlo, da bi se vlekel iz — govna. Na tak način.« Ampak Peko se mu je izognil, prešteval je Popajev drobiž: »Pet, šest, sedem, kje je vaš oče?«

Popaj se je — no, nerodno mu je postalo, niti ne nerodno, pač pa se je zmedel ali kaj — skratka ... prestopil se je. »Veste, moj oče ne more — zaradi noge.« »Noge, noge,« je rekel Peko in stresel vrat, »zanimivo, da dobi to nogo vedno na plačilni dan, mi pa mečemo dobre žgance stran. Dobro, da nas danes ni blagovolil obiskati, to je res dobro zanj.« Popaj se je nekaj časa lovil po sobi, z zaprtim obrazom je bil zelo oddaljen. »Tovariš Peko, prosim vas, da ne govorite tako o mojem očetu. Vem, kaj ste hoteli reči, jaz berem vaše misli. Lahko vam nekaj povem: moj oče prvič ni udaril vašega sina, temveč ga je samo odrinil, in drugič je vaš sin napisal na naša vrata neko besedo, ki je moj oče ne prenese.«

»Katera beseda je to, katera?« Senzal je poskočil na sedežu, z rameni okoli glave je urno zabadal okrogle črne oči.

»Prasec buržujski,« je zavpila Pekova. »Odrinil ga je, ja! Samo kam ga je odrinil, po stopnicah ga je, da ima zdaj preveliko glavo, pogledajte ga, kakšno veliko glavo ima! To je maslo vašega očeta, tega plemenitega izobraženca.« Popaj je ohranil miren videz, jasno je, da je pristranska, ker je otrok njen; vsi lahko vidijo, da se mu ni nič zgodilo. Če ima veliko glavo, je tega kriv Peko s svojimi geni. Skorzenyja je zamikalo, da bi to na glas povedal. »Zelo dobro,« je rekel Popaj hladno, »pravim vam, da je napisal

neko besedo, ki je moj oče ne prenese. To pravim posebno vam, tovariš Peko, ker odkod drugod naj bi vaš sin pobiral take reči, vi se imate za plameničarja, a niste toliko sposobni, da bi naučili svoje otroke osnovnih pravil Murna. Rečeno je bilo: minulo je minilo. Novo naj bo v znamenju bratstva in strpnosti vseh članov naše družbe ne glede na to, kaj so bili prej.« »Smrkavec,« je zakričal Peko, v dveh odločnih korakih je stal pri njem, »jaz ti bom povedal, kaj je bil, bil je Kerubin. Medtem ko sem se jaz tolkel po gozdovih, medtem ko so me pretepali po turških zaporih,« — vzdignil je srajco in pokazal vžgan polmesec na trebuhu, »sta se vidva s tvojim očetom valjala po blazinah in pobirala denar revnih ljudi. Niso zaman govorili tvojemu očetu Pijavka in tebi, ker si bil še majhen, Bolha. To ti hočem povedati.« Skorzeny je čutil dolžnost, da pomaga Popaju, še posebej zaradi senzala, ki bi si lahko mislil kdove kaj: »Pretirano, pretirano, tovariš Peko, tako se res ne govori. Z otrokom. Spravili ste ga v jok. Goričar ni bil tako slab človek, to vi sami dobro veste. Pri Kerubinih je bil kvečjemu dva meseca in še to ne po svoji krivdi, bil je bogat, kaj pa je hotel, prisilili so ga. Jaz sam vem, da je pomagal našim, kadar je le mogel. Po vašem jaz ne bi smel sprejeti Popaja za vajenca, ker je imel njegov oče tistih nekaj tovarn.« Pekov obraz je obmiroval, vratne gube so se polegile, rdečina se je razdrobila v bolne pikice.

»Jaz se ne znam pogovarjati v eni črti,« je rekel Skorzeny, »tega pač ne znam, dostikrat mi je žal zaradi tega, včasih čutim zavist, ne bi pa hotel govoriti stvari, ki jim daje trdnost samo seštevanje besed. To je goljufija.« Tega mu res ne bi bilo treba praviti, na njihovih obrazih je videl, da je bilo preveč osebno. Sicer pa je govoril zaradi dogodka na stopnišču in drugih, ki so mu sledili popolnoma zmedeno in brez ključa. Peko je skomignil z rameni, usedel se je in si natočil, senzal je nehal temno pobliskavati, s karirastim robcem se je dolgo usekoval. »To je tudi res, Tonček,« je rekel Peko, »ne piši več Kerubin po vratih, drugače bo prišel Valenta in te odnesel v vreči.« Vsi otroci so zavreščali, Tonček je zmajeval z glavo, šepetaje: »Saj nima vreče, saj je nima.« Na odskakujočem telesu je odnesel v sosednjo sobo nepremično glavo, ki je skoraj neslišno pela: »Saj nima vreče, saj je nima.« Trumica bratov in sester se je težko zvalila za njim: »Primate jo, primate jo za uho.«

»Da, saj res,« je rekel senzal čez čas, ko so bila vrata že zaprta, »kaj je pravzaprav z Valento? Jaz sem ga nekajkrat srečal na stopnišču, pozdravim ga dober dan, on pa kar naprej. No ja, sicer me mogoče ne opazi, ko je tak mrak...«

»Ne vem, kaj bi rekel,« je rekel Skorzeny, »jaz ga ne poznam preveč. Občutek imam, da je kar prijeten človek, je pa zagrenjen, osamljen ali kaj.«

Peko je gledal v odsev svetilke na rdeči ploskvi, zamišljeno jo je vzvalovil med prsti. »Napihnjen je, ker je na takem položaju. Drugače nič slabega ne vem.«

»Brezoseben je,« je trdil Popaj.

»Jaz sem njegov sosed,« se je oglasil Pirih z divana, »dobro ga poznam, večkrat pride k nam na obisk. Stike ima z Murnom, videl sem ga tudi s Sra-karjem — v Tivoliju. Živina je.«

»Menda ima v stanovanju neko žival, k meni prihaja po oves.«

Pirih je razložil: »Svizca ima.«

Senzal se je smehljaj.

»O hudiča! Zaklepotali smo se. Ti hudič ti! Govor se je že začel.« Radio je zabrnul, potem je govorica zmeščala tišino. Če se nam to posreči, lahko pričakujemo ugodne posledice za razvoj nadaljnjega gospodarstva. Po prvem sestanku v Haagu sem dobil vtis, da se kljub zadržanosti odpirajo nove možnosti za nadaljnje sodelovanje na širokih področjih mednarodnega go-

spodarstva. To se bo še posebej občutilo v storitvenih dejavnostih in nevidnem uvozu iz Anglije, ki že zdaj kaže otoplitvene znake, posebno v prevozništvu in podobnih področjih uslužnostnih dejavnosti. Glas se je odhrknil, »Kos je,« je rekel Peko, »Dada, naš Kosek,« je prikimala Pekova. Drugi so kadili. Pirihi je gladil škornje, s prstom je hodil po robovih. »Kje ste dobili te škornje?« se je pozanimal Peko. »Že prej so mi padli v oči.« Pirihi se je — sramežljivo — zagugal na divanu. »Oh, ne vem, ali smem povedati.« »Zakaj neki ne,« je rekel senzal, »iz Drme sem mu jih prinesel.«

Skorzenyja je zabavalo, kako sta se Pekova naredila, kot da ju ne zanima. V resnici se jima ni posrečilo, Pekov obraz je trznil, njegova žena se je morala celo obrniti, tako močno je bilo presenečenje na njenem obrazu. Zdaj bodo spet kak teden imeli snov za pogovor. Vendar se je zalotil, da sam razmišlja, odkod ima senzal dostop v Drmo in kakšna je zveza med njim in Pirihi. Kar takole prinesiti nekomu škornje! — kaj me briga. »Joj joj, ali ste slišali, kaj pravi Kos?« je rekel Peko.

»Treba bo iti, Popaj,« Skorzeny je vstal in si stresel drobtinice z naročja. »Pet minut do sedmih je že, danes bo še naval...« »Ne vem,« je rekel Popaj. »Bo, bo, brez skrbi.«

Pozneje, ko sta v modrikastem večeru dvigala jekleni rolo, je Skorzeny snel čepico in se ozrl po prvih snežinkah. »Ne vem, kaj mi je bilo, da sem zamenjal december z novembrom, ampak povem ti, da sem res mislil, ni bil izgovor. To so čudne stvari.«

Prižgale so se ulične svetilke, Popaj je z žvenkom odprl vrata v točilnico. »Pravijo, da je v sosednji ulici ženska rodila otroka s telečjo glavo,« je rekel navdušeno, »čudne stvari se bodo godile naslednje leto.«

»Ah, kaj,« je zamrmral Skorzeny. »babje čenče, pusti to.« Pred sabo sta imela še naporno delo, mladost ne sodi v točilnico, tu je treba resnosti.

DRUGO POGLAVJE

Valenta je sklonjen nad jutranjikom pomakal kolačke v kavo, roka je vajeno našla do ust in nazaj k skodelici, druga je pisala v pravokotnike.

Konj.

Teodor. Toda če je tako, je ljubezen izključena: po drugi strani obvelja za pravilno, da je grob človek trdosrčnež.

Trdosrčnež. Potemtakem je koza vprežna žival... kaj bi lahko vlekla koza. Prašič v časopisu je vlekel mlekarski voziček, ona bi voziček s steljo. Katerih turških velikašev ni več po vojni. Vezirjev. Ali ima otroški vrtec resnične možnosti, da dobi pravdo. Zemljišče je že od nekdaj spadalo k hiši, to poudariti. Vezir. Povedati, da lahko vrtec dobi zemljišče pri mostu.

Vzel je iz aktovke zapisnik sej hišnega sveta, danes je nameraval zbrati podpise. Odnesele je posodo in jo v kuhinji dal pod pipo. Zavesica pod školjko se je gibala, Mihajlo je na potepu. Enkrat je pač treba začeti, že tako je preveč odlašal.

Goričarja je izbral za prvega — ker mu je bil najbolj zoprni, je hotel z njim najprej opraviti. Ne da bi se mu zameril »politično«, ampak starec je starec, tečen in godrnjav.

Pri Goričarjevih so imeli zvonec na poteg — to ga je zjelo. Ni čudno, da starca sovražijo, ko dela take reči. Nihče drug v hiši nima zvonca.

Pozvonil je in ker se dolgo ni nihče oglasil, še potrkal, potem je vstopil. »Ali je kdo doma?« V zraku je videl: počasi plava vonj po cigareti, na mizi sta stala neizpita kozarca. Zavešeno je prihajal govor, iz kuhinje. Dva glasova, starega in še nekoga, neznanega. Bilo je čudno, da ga nista slišala.

»Dober dan, tovariš Goričar, ali motim?« je stopil v kuhinjo. Pred njim je stal Goričar, ki se je opiral na palico, in tisti priseljenec — senzal, s katerim sta se le mimogrede pozdravljala. »Kaj pa je, gospod komisar?« je vprašal starec. Zdaj je Valenta opazil, da ima tudi senzal palico — iz ebenevine, s kovanim glavičkom. »Zaradi vrta sem prišel, podpise zbiram za prošnjo.« Borzni senzal se je sklonil: »Kaj slišim? Vrt?« Valento je to zmotilo; zakaj bi se nekdo čudil zaradi vrta: »Jaz sem predsednik hišnega sveta Valenta,« je skušal pojasniti in stegnil roko, »vi ste novi stanovalec?« »Da, da,« je hitro prijel za roko ta, Goričar ie stal zraven brez besede. »Zelo me veseli, da sem vas — da sva se spoznala, gospod Valenta. Upam, da mi ne boste zamerili, ker se še nisem zglašil pri vas, ampak selitev, veste, beljenje...« Valento je pogrelo. Ta človek mu je neolikano, pravzaprav porogljivo, zamolčal ime. In zraven še tako neumno čenča, kot da bi se ne zavedal svojega položaja. Kako mirno je dal vedeti, da si je pobelil stanovanje! »Poslušajte, tovariš, vsa stanovanja belimo naenkrat. Nastopimo enotni in zahtevamo povračilo stroškov od stanovanjskega urada. Zaradi vašega primera se bodo lahko sklicevali na to, da ima hiša očitno dovolj denarja in zato bodo zaradi vas drugi prikrajšani za beljenje.« Govoril je strogo in s takim naglasom, da je senzal umikal pogled. »Meni je nenavadno žal,« je nekajkrat smrkaje ponovil, »ampak gospod me je narobe razumel. Nisem belil tega, ampak bivše stanovanje, na zahtevo novega najemnika, če mi ne zamerite, tovariš Valenta.« »Kaj se boste opravičevali,« je nekam zagrenjeno rekel Goričar in s palico potrkal po steni, da je odpadel omet, »zaradi takih stanovanj že ni treba delati cirkusa.« Nesramno je pogledal. »Ne bom vaju dolgo motil,« je nadaljeval Valenta, »prišel sem zaradi vrta.« »Da, da, to, to bi rad slišal,« je bil senzal mahoma ves navdušen. »To je krasna misel, če bi imeli vrt.« »Ja, če bi ga imeli!« Goričar se je posmehal. »Pa nam ga bodo vzeli, srake tatinske. Kot so mi vzeli že vse.« Zašepal je k mizi in se naslonil nanjo. »Da, vidite,« je rekel Valenta, »mi ga že imamo. Tisto za hišo, kar je pod snegom videti bolj dvorišče, to je vrt, in mi smo ga urejevali. Zdaj hočejo zemljišče priključiti otroškemu vrtcu kot otroško igrišče. A tega ne bodo naredili, zato sem jaz tu.« »Ah, taka je ta reč?« se je čudil senzal in nekajkrat prav poskočil. »Ali se ne bi dalo drugače urediti? Recimo, vsak dobi polovico, kaj pravite, to bi ustrezalo obojim.« Predlog je bil tako nesmiseln, da se Valenta in Goričar sploh nista zmenila zanj. »Vsekakor se podpišite na našo pritožbo, ki visi v veži, ali pa ne, kar zdajle se podpišite.« Iz aktovke je potegnil spisano in kolkovano pritožbo. Goričar in senzal sta se ne brez zapletov podpisala, Valenta se je zahvalil in krenil k vratom, tedaj ga je starec precej nepričakovano povabil na kozarček.

Valenta se je za hip obotavljal — družba ni bila ravno prijetna, pa še drugam je moral — vseeno se je usedel, vsaj toliko, da zve kaj o tem senzalu. Goričar je začel nekaj govoriti o snegu, ki pada tako na gosto, da človek ne more iz hiše. Valenta je pač pričakoval kaj drugega, povabilo se mu ni zdelo brez namena, mislil je, da gre mogoče za prošnjo ali pritožbo, ko pa je uvidel, da pogovor ne pelje nikamor in da je njegov kozarec prazen, se je dvignil.

»Pa menda že ne mislite iti,« je vprašal senzal, Goričar mu je znova natočil, »mene zelo zanima — vedno me je zanimalo — nikoli si nisem mogel prav predstavljati, kako pravzaprav vi policisti delate. Kako ujamete zločinca.«

»No, to je dosti bolj preprosto, kot si predstavljate vi navadni ljudje. Pregledajo se vse kartoteke, v katerih preberemo, na kakšen način kdo deluje, potem pride na vrsto preiskava. Zaslišujemo veliko število ljudi, iščemo zveze. Krog se oži. Precej osumljenih odpade s pomočjo alibija. Druge privijamo. Kmalu jih je v mreži le še nekaj: dva, trije, štirje. Govorimo z njimi,

vedno bolj se potijo, luči svetijo. Mi smo v temi, po dolgih urah ponudimo kupčijo: če bodo priznali, jim bomo olajšali obravnavo. Cincajo, mencajo. Nekateri odklonijo, drugi se zjočejo, tem prinesemo kave, ob cigareti se udobno pogovorimo z njimi. Z drugimi: bomf! bomf! priznaš, ne priznaš. Navsezadnje priznanja sploh ne potrebujemo, med preiskavo smo s pomočjo prič in tehničnih raziskav in podobnega nabrali dovolj gradiva, ki jih bo bremenilo pred sodnikom. Čim dlje zdržijo, več vemo, vedno več dokazov imamo proti njim. Tako je to.«

Senzal je pomežiknil Goričarju, ki je neprizadeto poslušal govor. »Kakšnega predsednika hišnega sveta imamo! Ampak —« sklonil se je proti Valenti, da sta se jima nosova skoraj dotaknila, »ampak tega pa ne veste, kaj ta trenutek mislim.«

»Seveda ne,« je dejal komisar blago in postalo mu je žal, ker je bil senzala nadrl.

»Bilo bi lepo, ko bi to lahko vedeli,« je senzal zamišljeno pobežal s palico po presledku med dvema parketnima ploščicama, »potem vam ne bi bilo treba iskati zločincev — majčkeno bi pomislili, pa bi ga že imeli! Ali ne bi bilo čudovito?«

»To bi bilo lepo.«

»Da, in vse bi lahko ujeli,« je nadaljeval senzal vročično. »Preglavic ne bi bilo več. Če bi meni kdo kaj hudega storil, ali bi se jaz grizel? Niti najmanj ne.«

»Seveda,« je pokimal Valenta, »samo po mene bi veleli poslati, in jaz bi z mislijo odkril storilca!«

»Res je! Misel ste mi sneli z jezika, gospod predsednik hišnega sveta! Bojim pa se, da ste me napak razumeli. Jaz si nikakor ne bi želel, da bi samo meni pomagali. To bi bilo krivično proti drugim! Vi bi morali pomagati vsem!«

»Vsekakor.«

»Vsem bi morali pomagati! Otroku, ženi, možu srednjih let! Branili bi nas v skupnih zadevah! Že prej, kako ste se potegnili za naš otroški vrtec! To je bilo nekaj tako izrednega! Na primer: Ujeli bi Kerubine! Če bi bil jaz na vašem mestu, bi storil najprej to.«

»Nja, kakšni Kerubini vendar!« Valenta je skočil na noge. Tudi druga dva sta se dvignila. Senzal je s palico tolkel po mizi: »Pač, pač!« Valenti je postalo odvratno — še hip, pa se bo senzal zvrnil, značilen trenutek pred napadom božjasti. »Vode, hitro!« je zaklical.

»Takoj.« Senzal je odšel do umivalnika in se vrnil s kozarcem vode na pladnju. »Izvolite!« Podal je kozarec Valenti in si z levico obrisal usta.

Goričar je nekaj zamomljaj, poravnal prtljago, ki so ga bili prej skoraj vrgli na tla, in odšel v spalnico.

Senzal se je v zadregi ozrl za odhajajočim, potem je pobral palico, si dal klobuk na glavo in se usedel. »Veste,« je rekel tiho in namignil proti spalnici, »Goričar je bil včasih pri Kerubinih, samo dva meseca sicer, in baje ne po svoji krivdi. Kaj je hotel, bil je bogat, in če ne bi hotel pristopiti, bi lahko izgubil premoženje in mogoče celo življenje, sicer pa je pozneje pomagal našim.«

»Da, da, vem to,« Valenta ga je začel umirjati, »ampak ni si treba tega gnati k srcu. Ta doba je že mimo. Na Goričarja nihče več ne gleda kot na nekdanjega Kerubina, pač pa je navaden človek, kot mi vsi.«

»Toda ali se vam ne zdi, da bi se mu moral opravičiti?« ga je spraševal senzal vse bolj v skrbeh.

»Kje pa!« Razložil je senzalu, da tu opravičilo nikakor ni potrebno, da je celo odveč in da bi zadevo samo poslabšalo. »Kerubinov danes ni več.

To je pozabljeno. Vsak občan ima možnost za pošteno življenje, ne glede na to, kaj je počel prej.«

»To razumem, vendar mi ne gre za to. Rad bi se opravičil, že zaradi lepega vedenja. Veste, jaz veliko dam na oliko. Morate vedeti, da veljam za zelo olikanega človeka, to vam lahko vsak pove.« Divje je pogledal komisarja, vstal, dvignil klobuk in odkorakal v spalnico. Valenta si je mislil svoje.

Mislil je oditi, a ga je zadržal občutek spodobnosti. Moral je ostati vsaj toliko časa, da se onadva vrneta, šele potem bi se lahko poslovil, povedal, zakaj se mu mudi.

Po nekaj minutah se mu je zazdelo, da ju še dolgo ne bo ven. Zato je stopil še sam za njima. Navsezadnje je bil predsednik hišnega sveta in je kot tak imel vse pravice.

Odprl je vrata in obzirno pomilil glavo skozi režo. Senzal je ležal na postelji z glavo med blazinami in rokami na ušesih, Goričarja ni bilo videti. Slišal je le njegov glas: »... in to je bilo tisto, kar me je takrat najbolj presunilo. Hotel sem, hotel sem mu ustreči in to sem ji tudi povedal, ker mi je rekla, da je to nemogoče, ker se pred deseto ne more vrniti, sem se pač usedel tja in ga čakal. Oni trije so sedeli nasproti v plišastih naslanjačih, zame je bil lesen stol dovolj dober. Ure so minevale. Še enkrat sem se poskusil pogovoriti z njim kar po telefonu in še enkrat sem bil zavržen. Stenska ura je...« Takrat je utihnil, mogoče je začutil komisarjevo prisotnost.

Valenta je ravno premišljal, kako naj se izvleče iz tega škripca, da bo volk sit in koza cela — torej, da bo lahko odšel brez zamere ali ostal brez vsiljevanja, ko je pozvonilo. Senzal se za to ni zmenil, ker tudi slišati ni mogel. Goričar, ki ga je Valenta ta trenutek zagledal za vrati, je gotovo slišal, saj je pokimal proti njemu in rekel: »Zvonec,« naredil pa ni niti koraka. Mogoče je mislil, da bo šel odpret Valenta. To je bilo precej verjetno, ker je bil bližje vhodnim vratom. Valenta bi šel odpret, a ker je videl, kako je senzal odmaknil dlani od ušes in napel telo, si je mislil, da se je bodisi domenil z zvonečim ali pa bo šel odpret zaradi svoje olikanosti.

Zvonilo je kar naprej. Nazadnje so se vrata odprla, nekdo se je nekje v predsobi v nekaj zaletel, čez čas prišel v kuhinjo. Valenta se je obrnil med vrata, lahko je še opazil, kako si je senzal poravnal obleko in popravil samoveznico. Pri mizi je stal Pirih z debelim svežnjem finega belega papirja.

»Dober dan,« je pozdravil, »tule imam tele papirje. Za stenčas, saj veste, ko smo se menili na prejšnjem sestanku o tem.«

»Aha.« Valenta si je ogledal papirje, vendar z njimi ni bil zadovoljen. »Dajte no, Pirih,« je rekel, »saj tega papirja je za dvajset let, to je škandalozno, kaj si vi privoščite! To je mnogo prefin papir. Jaz sem imel v mislih tri, štiri pole rjavega zavijalnega. Dobro veste, da nimamo toliko denarja.«

»O ne, ne.« Pirih je hudomušno zamahnil s prstom. »To je pa gospod senzal kupil.«

»Da, gospod Valenta, res je,« je prijazno spregovoril senzal in prišel v kuhinjo. Za njim je stopal Goričar in se dvoumno smehljaj: »Ja.«

»Za stenčas je dober tak papir. Pak papir je preslab. Razumemo in cenimo vašo skrb, gospod komisar, gospod predsednik.« Senzal se je razvnel. Sprehajal se je gor in dol po kuhinji, se s palico dotikal zdaj te, zdaj one reči, ves čas z očmi, uprtimi v konice svojih galoš. »To je nekaj krasnega, ta zamisel! Stenčas je res nekaj takega, kar potrebuje vsaka hiša, najsi je drugače še tako majhna. Čudovito! Naj vam povem samo nekaj primerov, kako koristen je lahko stenčas. Če nekdo recimo ne ve, kdaj se je rodil kakšen zaslužen mož, mu ni treba narediti nič drugega, kot da napiše na stenčas, če kdo ve. In odgovor bo tu!«

»Ali pa,« je rekel Goričar, »dober je za objave, obvestila in vsa mogoča naročila. Gor lahko pripenjamo odloke! To je še edina reč po pameti! Drugeče pa je družbena ureditev slaba!« Usedel se je na mizo in si začel masirati nogo.

Pirih je povzel: »Ni nam treba kupovati časopisov. Na stenčasu vse izveš. Jaz si bom sposojal časopise iz sosedstva in potem izpisal najvažnejše dogodke.«

»A tudi otroci lahko pišejo po stenčasu vse, kar jih zanima,« je pribil senzal, potem so ga vsi trije obstopili: »Dajte, dajte, gospod Valenta!«

»No dobro, imejte tak papir,« je vzrožil Valenta in v trenutku postal slabe volje. »Ampak, da boste vedeli, to ni v duhu tretje konference Plamenice! Tam je bilo lepo rečeno — samoodpoved in skromnost! Tu pri nas pa bomo razmetavali denar za malenkosti. Kaj bo šele, ko bomo začeli z beljenjem!« Te besede je namenil senzalu in jih podkrepil z ostrim pogledom.

Senzal je v nekakšni mrtvoudni veselosti zavihtel palico: »Kako me boste šele ošteli, če vam povem, da poklanjam skupnosti Hudournikove 15 ročni razmnoževalni stroj in tiskarske barve!«

Valenta se je samo namrdnil, drugega ni mogel storiti. Zdaj se mu je senzal pokazal v pravi luči. Kakšen bebček neki, razvajen bogataški sin, ki ne ve, kam bi z denarjem! Že obleka sama — po modi! In galoše! Očitno ima človek vstop v Drmo! Mogoče je pomemben človek, vpliven? Seveda, drugače ne bi mogel dobiti galoš, kaj šele razmnoževalni stroj!

»Jaz si umijem roke,« je rekel končno, »navsezadnje sem prišel zaradi vrta. Tu, Pirih, podpišite!«

»Da, ta vrt, ali ni to svinjarija! Kje naj podpišem?« Postavil je list na mizo in načelkal svoj priimek.

»Tako j grem,« se je odločil komisar, »pojdite z mano, Pirih, nekaj vam moram povedati.«

Na kratko se je poslovil od senzala in Goričarja, se zahvalil za pijačo in potegnil Piriha za sabo. »Kaj je to?« je vprašal takoj, ko sta prišla ven, in pokazal na strop stopniščnega počivališča, kjer se je povešala izolirna čaša.

»Izolirka ali kako — ne vem natančno,« je hitel Pirih in kar naprej gledal v strop.

»Pirih, pogledjte mi v oči!« Prijel ga je za glavo in mu jo obrnil tako, da sta se jima pogleda srečala. »Povejte — zakaj kradete žarnice? Ali vam je treba? Pirih, saj niste več otrok. Poslušajte, Pirih, ta hiša vam je zaupala položaj hišnika, dobro, čedno plačano službo. Toda Pirih, to delo zahteva celega človeka. Pogledjmo zdaj, kako ravnete vi, Pirih! Kradete žarnice, ne pometate stopnišča, ključavnica vrtnih vrat je že dve leti zlomljena. V kleti razsajajo podgane, včeraj sem vas videl, kako kamenjate tisto rumeno mačko, kakor da bi nalašč hoteli, da podgane živijo nemoteno. Ograja na vrtu je zarjavela, ljudje padajo ravno pred našo hišo, ker ne posipate hodnika. Kaj sem videl v veži: obvestilo, zaradi katerega me je še danes sram. Prosimo stanovalce, ker pride vodoinštalater, naj pripravijo pipi, čim bo mogoče. Pirih, to ne gre, to ne pelje nikamor.«

»Vem, vem, gospod komisar,« je zgroženo rekel Pirih.

»Mislite na svojo ženo.«

»Bom, to se ne bo več dogajalo.«

»Prav!« Valenta je segel v žep in izvlekel bankovec za pet murnov. »Tu imate iz hišnega fonda, Pirih. Zdaj pa le naglo! Pojdite po žarnice in da ste mi v dveh urah nazaj.«

»Oh, saj bom še prej, v petih minutah bom vse opravil,« se je prilizoval Pirih, »tekem kot norec.«

»Ne!« ga je zavrnil Valenta. »Tu se šele vidi, kakšen hišnik ste! Sploh ne veste, kako težko je kupiti žarnice. Postopek, ko preverjajo naročilnico in dokumente, traja vsaj dve uri. Pazite, da vas ne ogoljufajo. Vsako žarnico posebej preizkusite. Kupite jih štiriindvajset. Tu je naročilnica, podpišite se.« Iz aktovke je potegnil svinčnik, s katerim se je Pirihi podpisal. »Ker jih poznam,« je nadaljeval med tem, »sami prodajajo pod roko, barabe, lahko tudi, da sploh nimajo toliko žarnic, ali pa bodo rekli tako. Vam dam tu še dve naročilnici: eno za dvanajst, drugo za šest žarnic. Če vam bodo rekli, da jih nimajo štiriindvajset, jih vzemite dvanajst. Če jih tudi toliko nimajo, potem šest. Vsekakor jih vzemite čim več — kolikor bodo ponudili. Zdaj pa tecite! In podpišite se na naročilnici. Tu imate svinčnik, pazite, da mi ga ne izgubite, kemičen je.«

Valenta je počakal kako minuto, potem se je odpravil v točilnico k Skorzenju.

Dobil ga je, ko je s Popajem ravno izdeloval nekakšen preprost alarmni sistem, ki so ga sestavljale vrvice, na katerih so bili obešeni kravji zvonci. Prepletala sta vrvice ob steni — od vrat do prostora za točilnico. Brž ko bi se kdo poskušal prikrasti noter, bi zvonci zacingljali. Prav v tem trenutku sta lahko slišala, kako naprava deluje: zažvenketalo je, ko je vstopil.

»Dober dan,« je zavpil, da bi preglasil ropot zvoncev in udarjanja klavdiv, »prišel sem zaradi vrta.« Tako je uresničil svoj namen, da bi govoril naglo in trdo, brez popuščanja. Skorzeny je vstal, siva delovna halja je zdrse-la v zrak in potem obvisela kot plahta nad dvoriščem — zato se ni mogel Valenta nikoli pogovarjati z njim, ker je bilo, kakor da bi govoril zvezdam. Smešen, tragičen občutek. »Midva sva se že veliko pogovarjala o napisih, Skorzeny. Danes je tretjič, ko vam pravim: vse zasebne točilnice morajo imeti na stenah napise, ki so določeni v Uradnem listu številka dvain-dvajset.«

Skorzeny je razburjeno prikimal: »To, to. Poslušajte, kako naj jaz prodajam pijačo s takimi napisi po stenah. Če človek vstopi pa vidi nad pultom razobešeno, da je Alkohol zlo in bes, tovariši občani, ne pijte v zasebnem sektorju, kjer vas pokvarjeni hlapci kapitalizma opeharjajo z namenom, da si nagrabi dobiček! Pod takimi pogoji, tovariš Valenta, jaz ne morem prodajati. To mi odtegne kupca; vsakomur bi se gabilo piti pod takšnimi napisi.«

Valenta se ni mislil prerekati z njim, to mu je hotel tudi reči, poleg drugega. Sploh ni imel časa, da bi se tu ustavljal in preudarjal o takih rečeh, v mislih je imel še obisk pri Pirihi. »So neki zakoni, Skorzeny, bodite brez skrbi, da so nekje zakoni, ki natančno določajo, kaj se lahko dela in kaj je prepovedano, pa če jih poznate ali ne. Čisto takole vam povem, ker sem vaš predsednik — kmalu vam bomo stopili na prste, boste videli. Potem vas ne bo mikalo govoriti o tem, kaj je upravičeno in kaj ni.«

»Jaz že vem, zakaj ste to rekli,« je dejal Skorzeny, »zelo dobro vem.«

»Kako veste? Kaj mislite s tem?«

Skorzeny se je skrivnostno umaknil za vrsto sodov. Čudak, je pomislil Valenta, stopil za njim in rekel: »Jaz se ne mislim kregati z vami, Skorzeny, to mi še na misel ne pride. Ne bom prenašal v tej hiši vse bolj očitnih namigo-vanij in dvoumnih napletanj.«

Skorzeny si je prižgal cigareto, visoko nad njim puhnil kolobarček, ki se je počasi spuščal na Valentovo plešo. Neroden položaj, uh, vse, kar naredi, bo neumno: če se kolobarčku izmakne, se bo Skorzeny lahko smejal. Ampak pustiti ga, da mu pade na glavo — ne vem, ne vem ...

»Mojster, kaj naj naredim?« Popaj je prišel izza neke police in si stegal prah z glave. »Napeljava je narejena, kam naj postavim orodje?« Valenti nikakor ni bilo prav, da bi se Skorzeny zdaj začel pogovarjati s Popajem, četudi samo za minuto. Njegov čas je bil dragocen, mudilo se mu je. »Tega,

Popaj, ne boste govorili. Ne vem, zakaj ste ga sprejeli v službo, če misli kar naprej prihajati izza nekih sodov kot mačka in vpiti na uho človeku, ki se mu mudi. Lahko kar greš. Nisem mislil tega reči zadirčno, ampak moj čas je dragocen, boste ja znali nekam postaviti orodje.« Takole hoditi naokrog, se vlačiti po stopniščih, o ne, fantje, drugo leto me ne boste več gledali, z Novim letom odstopim, to je enkrat ena. »Zaradi vrta sem prišel,« je rekel odsekano in potegnil iz aktovke listine o vrtni zadevi. »Prosim, tule se podpišita, za kaj gre, vesta, hočejo nam vzeti vrt in tako naprej in tako naprej, ne bom govoril.«

Kot nalašč se je zadeva zavlekla. Skorzeny se nikakor ni hotel podpisati z umazanimi rokami. »Saj veste,« je razlagal, »te listine bodo navsezadnje priromale v otroški vrtec, mogoče bo kdo tam prijel in...« je precej nerazumljivo zamomljal.

»Pa kakšne listine,« se je začel kregati Valenta, »kdo jih bo prijemal!« Toda Skorzeny je gonil svojo — na vsak način si je moral umiti roke in končalo se je tako, da si jih je umil tudi Valenta, ki je držal papirje.

Na koncu se je vse srečno izteklo. Vsi so bili zadovoljni — listine so bile podpisane, boljšemu razpoloženju je botroval tudi prihod Popajevega dekleta, presenetljivo sveže stvarce v rjavem plašču. Pozdravila se je z vsemi, bežno poljubila Popaja na nos, se usedla na stol in začela čebljati o vseh mogočih rečeh.

Valenta jo je nekaj časa molče poslušal in zdelo se mu je, da se dekle ponavlja. Strpal je listine v aktovko in na hitro kupil steklenico prvovrstnega vina. Njegovega odhoda skorajda ne bi opazili, če ne bi zazvonili zvonci, ko je odprl vrata. Zaradi tega so se seveda vsi zasmejali, celo Valenta nekoliko.

S steklenico pod pazduho se je vzpenjal proti svojemu stanovanju. Pred svojimi vrati se je obrnil in stopil čez, k Pirihovim.

Odprl mu je majhen kozav fantič z obtolčenim nosom. »Očka ni doma,« je sporočil.

»A, tako, Milanček, to sem vedel, no, bom pa počakal, da se vrne. Kaj pa mama — je doma?«

Fantič je pokimal in izginil v kuhinjo. Komisar je šel za njim ves v nekakšnem pričakovanju. V kuhinji je na zlizanem divanu sedela Pirihova in krpala nogavice zelene barve. »Dober dan, gospa,« je pozdravil. »Prišel sem malo naokrog,« ni se usedel, stal je pred mizo.

»O, lepo, da ste prišli. Dolgo vas že ni bilo,« odkrito ga je pogledala in pletla — kot je zdaj videl — naprej.

»Kako se kaj Milanček uči?«

»Oh, težave imam z njim.« Pirihova se je s skrbjo ozrla po sinu. »Nič se ne uči, pa ne da bi bil neumen, ampak len je.«

»Gospod Valenta,« komisarjev pogled je ujel velike otroške oči, »ali mi daste za kino?«

»Seveda ti dam,« se je razveselil Valenta. »Če boš še bolj priden, boš šel še večkrat v kino. Kateri film si si zaželel videti?« Iz žepa je potegnil trideset čričkov v kovanem denarju.

»Ob zori mrak'. To je o štirih plameniçarjih, ki umrejo v turškem zaporu, to sem že zadnjič gledal, ko ste mi dali za kino.«

Valenta je zadovoljno prikimal smehljaju Pirihove, medtem je malemu izročal denar. »Kar naj gre gledat, to je dober film.« »Ja, ja, kar naj gre,« je rekla sinu z resnim glasom. Fantič je z vriskom skočil v čevlje, izginil za loputanjem.

Dražljivost njenega telesa. Je bila povezana s težkim, udirala se je, to je bilo nekaj tako mehkega in nagubanega. Sin jo je razpotegnil, zraven še: blede cvetje na zavesicah, ki so se v zraku napihovale, se krčile, padla ji je copata z noge. V kotu so stale zamaščene telovadne copate z natrganimi

robovi. Stegno se je razvleklo na robu divana. Ko je preganila nogo, jo je zdebelila, stopalo je bingljalo. »Prinesel sem vino,« je rekel; s pogledom nanzanil, da prihaja. Po glavi ga je udarila senca okenskega okvirja, neki lonec je piskal. Približal se ji je s hrbta, za lase jo je pritisnil k svojemu trebuhu. Hohooo. »Kaj pa, če pride Mirko?« »Mirka sem poslal po žarnice.« Zagrabil jo je in se spustil k njej, in čevelj je padel, drugega je še hrapavo sezuval z debelimi prsti stopala.

Nadaljuje se

Dane Zajc:

ROŽENGRUNTAR

Jutro

Udari ga udarec božji.
Zdirja okrog nas v krogih,
ki so čezdalje tesnejši. Lahko vidimo,
kako žaga njegovo hrbtenico
električna drhtavica. Že zelo hitra
in nenaravna.

Udarec božji ga udari na jutranjem sprehodu.
(Važno: če se zgrudi, ga zvežimo in odnesimo domov.
Pazimo, da nas ne rani. Zelo je že kužen.)
Zgrudi se redkokdaj, samo če je star ali bolehen.
Narobe: dirja še hitreje in ko ga kličemo,
nas ne sliši.
Sam preseka kroženje. Hitro kot bi ga izstrelil
zdrvi čez prostor, ki ga vidimo.
Kar huščne čez polje, travnik ali trg.
In že ga ni več.

Udarec božji odvrši za njim.
Najbolje je, da počakamo
kako uro, dve. Zdaj podivja brez sprenevedanja.
Električna žagica mu zajaha hrbtenico.
Raztrga vse, kar mu pride pod zobe.

Precej pozneje ga najdemo skritega,
najraje v kakem grmovju, robidovju ali drugačnem
ščavju. — Tja se zarije in kaže,
da se sramuje samega sebe.